

SUOMEN KESTÄVÄN
KEHITYKSEN TOIMIKUNTA
FINLANDS KOMMISSION
FÖR HÅLLBAR UTVECKLING
FINNISH NATIONAL COMMISSION
ON SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Työpaja 5.10.2015

Eväitä Suomen kestävän kehityksen toimintasuunnitelman valmisteluun – yhteenveto keskusteluista

Kansallinen kestävän kehityksen arkkitehtuuri ja koordinaatio: nykyiset mekanismit ja uudistustarpeet

Globaalin kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda2030:n toteuttamisessa ei voida ottaa ”rusinoita pullasta”, vaan **tavoitteet ovat universaaleja ja koskevat näin kaikkia maita**. Suomella on perusteltuja pitkän linjan tavoitteita ja hallituksen lyhyemmän aikavälin prioriteetteja, joita toteutetaan mm. hallinnon strategioiden ja ohjelmien (ml. kehityspoliittinen linjaus) ja lainsäädännön sekä kansainvälisten sitoumusten ja sopimusten toimeenpanon sekä kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen ja yritysten ja yhteisöjen työn kautta. Työtä ovat koordinoineet virkamiesvalmistelun ohella ja tukena mm. Kehityspoliittinen toimikunta sekä Kestävän kehityksen toimikunta. Tavoitteena on toimeenpanon parempi koordinaatio ja yhteistyö. Siten tarvitaan **kansallinen toimeenpanosuunnitelma Agenda2030 toimeenpanemiseksi**, josta on kirjaus myös hallituksen toimintasuunnitelmassa. Suunnitelman laadinnan pohjaksi tarvitaan riippumaton selvitys siitä, millaiset lähtökohdat Suomella on toteuttaa Agenda2030a. Selvityksessä tulisi kuvata Suomen suurimmat haasteet eri lähteiden perusteella sekä ehdottaa kärkiä (tavoitteita), joissa Suomi voisi ottaa etunojaa. Selvityksen tulisi sisältää laajasti, tasapainoisesti ja läpileikkaavasti kaikki kestävän kehityksen ulottuvuudet. **Eduskunnan tulisi osallistua suunnitelman laatimiseen ja sen toimeenpanoon**, jotta saadaan poliittinen sitoutuminen yli puoluerajojen ohjelman toteuttamiseen. **Eduskunnan tulisi myös antaa selonteko kestävän kehityksen toimintaohjelman toteuttamisesta loppuvuodesta 2016**. Työn seurantaan, raportointiin ja arviointiin tulee kiinnittää huomiota samoin kuin viestintäsuunnitelman laatimiseen.

Kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumuksen "reivaus" Agenda2030 kuntoon

Yhteiskuntasitoumus ei itsessään ole kansallinen toimeenpanosuunnitelma vaan Suomen kestävän kehityksen toimikunnan hyväksymä (2013), kehittämä ja hallinnoima toimeenpanon työväline, joka sisältää myös vision, periaatteet ja strategiset tavoitteet Suomelle. Tarvetta yhteiskuntasitoumuksen merkittävälle päivitykselle Agenda2030:n pohjalta ei ole. **Sitoumus on edelleen relevantti ja se on hyvin linjassa globaalin toimintaohjelman kanssa**. Viittaus Agenda2030:een kuitenkin puuttuu, joten **globaaliagendan suhdetta yhteiskuntasitoumukseen, sen tavoitteisiin ja seurantaindikaattoreihin olisi siten hyvä täsmentää**. **Sukupuolten tasa-arvo ja viittaus ihmisoikeuksiin** ovat myös varsin heikosti mukana, samoin kuin **sovien ja ilmastomuutoksen aiheuttamat väestöliikkeet (pakolaisuus) ja näiden hallinta**. Kansainvälisen vastuun ottaminen tulisi näkyä paremmin alatavoitteissa. Sitoumuksessa tulisi myös entistä vahvemmin korostaa transitionäköläisiä ja eri toimijatahojen verkottumisen tärkeyttä. Ne tukevat systeemisten muutosten ja -innovaatioiden käynnistämistä ja aikaansaamista. **Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta voitaisiin muuttaa kestävän kehityksen valiokunnaksi**, jonka tehtävänä olisi mm. seurata Agenda2030 kansallista toimeenpanoa ja tehdä yhteistyötä hallituksen kanssa toimeenpanon vahvistamiseksi. Lisäksi tarvitaan **toimiala-/sektorikohtaisia haastekampanjoita**, joilla innostetaan toimijoita mukaan sitoumukseen ja Agenda2030:n tavoitteiden toimeenpanoon.

Kehitysyhteistyön ja -politiikan "reivaus" 2030 kuntoon

Kestävän kehityksen Agenda2030 ja tavoitteet muodostavat Suomen kehityspolitiikan kivijalan. Siksi uudessa kehityspoliittisessa linjauksessa tulisi kertoa miten Suomi edistää kestävää kehitystä kehitysyhteistyöllä ja -

politiikalla toteuttaa ja miten hallitusohjelman painopisteet toimeenpannaan tässä kontekstissa. Sekä KEKE että KEPO:n toimeenpanon seuranta, arviointi ja raportointi tulisi toteuttaa yhteisesti. **Kestävä kehitys on integroitava kuhunkin politiikka-alaan yltäen, se ei ole pelkästään kehityspoliittisten toimijoiden tehtävä.** kutakin päätavoitetta tai alatavoitteen toteuttamisesta vastaavat politiikka-alat/toimijat on otettava mukaan koordinoitusti (vrt. Ruokaturva-pilotti). **Yleiskoordinaatio vastuu on VNK:n tasolla, mutta varsinainen päätöksenteko tulee tapahtua siellä missä vahvin osaaminen on** (esim. eri sektori ministerit, järjestöt). Yksityiset investoinnit ja niitä ohjaavat pelisäännöt sekä EU-vaikuttaminen on otettava entistä vahvemmin huomioon osana Agenda2030 universaalialueellisuutta. Monitoimijuuden vahvistaminen rahoitusmalleissa ja yhteishankkeissa on tärkeää. **Agenda 2030 ja uudet kestävän kehityksen tavoitteet helpottavat eri osapuolten irrottautumista perinteisestä avunantaja- ja vastaanottaja -asetelmista.** Agendan toteuttajana molemmat osapuolet ovat oppijia ja kehittyjiä. Suomi voi tukea kumppanimaiden kestävää kehitystä eri tavoin: suoraan hallitusohjelman kanssa linjassa olevien maaohjelmassa määriteltyjen tavoitteiden kautta, vaikuttamalla kehitysmaiden laajempaan toimintaympäristöön kansainvälisesti (esim. EU kauppa, investoinnit) ja purkamalla omia kestävämpiä käytäntöjä, joilla on globaalia merkitystä (esimerkiksi päästöt). **Busanin avun tuloksellisuuden pääperiaatteista ei kuitenkaan pidä luopua.** Keskittyminen enintään kolmelle sektorille ja avunantajien välistä koordinaatiota tulee edelleen parantaa. Myös kehitysmaiden demokraattinen omistajuus tulee yhä säilyttää. **Agenda2030 aikajänne pakottaa myös Suomea pohtimaan kehitysyhteistyön ja -politiikan pitkäjännitteisyyttä yli hallituskausien.** Erityisesti kehityspolitiikan osalta on tunnistettava ja tuettava kansalliset gapit esiin, joilla on kestävän kehityksen kannalta globaalia merkitystä esim. Suomen arvoverkko-, tai arvoketjuyhteydet, jotka sitovat kansallisen ja Suomen globaaliulottuvuuden toisiinsa.

Suomen kärjet ja "gapit"

Agenda2030 on integroitu kokonaisuus, ja **Suomen lähtökohtana tulee olla valmius ryhtyä toimeenpanemaan koko agenda ja sen kaikkia tavoitteita.** Kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta huolimatta Suomi voi kuitenkin ottaa etunojaa joidenkin tärkeiksi katsomiensa teemojen ja tavoitteiden toimeenpanon osalta. Toimeenpanon kärjiksi tulisi nostaa sekä sellaisia teemoja, tavoitteita ja toimia, joiden edistämiseksi **Suomella on parannettavaa kotimaan politiikassaan** (esim. energia- ja luonnonvarapolitiikka, eriarvoisuuksien vähentäminen), että niitä toimia, joissa **Suomi voi omalla esimerkillään tuoda omia hyviä käytäntöjään, partnerimaiden tietoisuuteen ja hyödynnettäväksi** (esim. naisten oikeudet, koulutusjärjestelmä). Kärkiteemojen lisäksi nähtiin tärkeänä, että Suomi nostaa toimeenpanon yhteydessä esille **omia laaja-alaisen yhteistyö- ja keskustelukulttuuriin pohjautuvia toimintatapojaan ja yhteistyömallejaan**, ml. pitkäikäinen kansallinen kestävän kehityksen toimikunta ja uusi toiminnallinen yhteiskuntasitoumus. Tätä kautta voidaan korostaa integroidun lähestymistavan ja politiikkajohdonmukaisuuden merkitystä ja kertoa miten niitä voidaan konkreettisesti toiminnassa edistää. Suomen kärkiteemat tulisi valmistella laaja-alaisesti eri yhteiskunnan toimijoita kuullen ja osallistaen. **Hallituksen tulee osoittaa johtajuutta ja ottaa vastuu Agenda 2030:n toteuttamisesta, mutta kaikkien tulee osallistua toimeenpanoon.** Laaja-alaisen omistajuuden ja kestävän kehityksen jatkuvuuden kannalta olisi parasta, että **kärjet keskusteltaisiin ja hyväksyttäisiin hallituksen selonteon pohjalta eduskunnan asianmukaisissa valiokunnissa.** EU-yhteistyöhön tulee panostaa ja vaikuttaa siihen, että kestävä kehitys integroidaan kaikkiin EU-politiikkoihin, ml. EU:n kilpailukykypolitiikka.

Laaja-alainen osallistaminen ja viestintä

Kestävän kehityksen tavoitteiden kansallinen toteutus on tärkeää, mutta **viestinnän tulisi keskittyä tarjoamaan laajempi kuva maailman kehityksestä**, ei vain Suomen sijoittumisista erilaisissa kansainvälisissä vertailuissa. Viestinnässä tuleekin välttää kilpailua ja vertailua maiden välillä, ja agenda ja sen toteutumista on tarkasteltava maailmanlaajuisesti. Kestävän kehityksen tavoitteet ovat universaaleja ja edellyttävät ajattelutavan ja maailmankuvan muutosta Suomessa ja kansainvälisesti. **Uusia tavoitteita ei saavuteta ilman onnistunutta viestintää, jonka voima on siinä, kuinka se motivoi ihmisiä toimimaan.** Tavallisten ihmisten tulee kokea tavoitteet omikseen ja vaatia maailman päättäjiltä toimia niiden toteuttamiseksi. Asialla tulee olla myös kasvot - kaikkein heikoimpien ja köyhimpien tulee saada äänensä kuuluviin. **Tarvitsemme ajankohtaista ja paikkansa pitävää, helposti ymmärrettävää tietoa maailman kehityksestä.** Viestinnässä tulisi päästä irti akronyymeistä ja vain sisäpiirin tuntemista termeistä. Uusien tavoitteiden viestinnän tulisi synnyttää ihmisissä empatiaa ja solidaarisuutta, ei sääliä. Tiedotusvälineiden uutisointitavalla on paljon merkitystä: meillä ja maailmalla tarvitaan vaihtoehtoisia ja moniäänisiä tiedonlähteitä. Haasteena on agendan laajuus ja resurssien puute. Erilaiset toimenpideohjelmat tai prosessit eivät kiinnosta suurta yleisöä. **Tärkeät teemat köyhyydestä ilmastonmuutokseen kiinnostavat tavallista mediankuluttajaakin, mikäli ne tarjotaan aidon tarinan kautta.** Syvempi ymmärrys tarvitsee luovia keinoja ja aitoa kohtaamista. Aiemmasta poiketen, Agenda2030 koskettaa

kaikkia hallinnonaloja, mutta toisaalta viestinnän tulisi olla myös kansalaislähtöistä ja osallistavaa. Kaikkien kansalaisten tulisi pystyä osallistumaan tavoitteiden seurantaan ja raportointiin. Tässä yhteydessä voimme tuoda osaamistamme esiin **kansainvälisesti reilun hallinnon, sananvapauden ja avoimen datan mallimaana ja tietoyhteiskunnan innovaatioiden saralla ja edistää demokratiaa kansainvälisesti**. Suomi voisi tarjota asiantuntija-apua esimerkiksi siinä, kuinka kansalaisten tuottama avoin data saadaan osaksi agendan toimeenpanoa. **Sosiaalinen media antaa myös kansalaisille paljon uusia keinoja** tavoitteiden seuraamiseen, arvioimiseen, raportointiin ja vuorovaikutukseen maailmanlaajuisesti reaaliajassa.

Lisätietoa:

Marikki Stocchetti
Pääsihteeri, Kehityspoliittinen toimikunta
marikki.stocchetti@formin.fi

Annika Lindblom
Pääsihteeri, Suomen kestävän kehityksen toimikunta
annika.lindblom@ymparisto.fi